

**СЕКЦІЯ 10.**  
**МІЖНАРОДНЕ ПРАВО ТА ПРАВО ЄС,**  
**МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО**

---

**ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПІВ ТА ДЖЕРЕЛ  
ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ЗМІСТУ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ  
УКРАЇНИ З ЄС**

**Гайдулін О.О.**, професор кафедри  
теорії та історії права ДВНЗ «Київськи  
національний економічний  
університет імені Вадима Гетьмана»,  
к. філос. н., к. ю. н., доцент

За підсумками реалізації плану науково-дослідної роботи «Угода про асоціацію України з ЄС як основа розвитку її національного законодавства (державний реєстраційний номер 0115u003418)» було виявлено багато проблем правового тлумачення змісту цієї доленосної міжнародної угоди і деякі з яких було успішно розв'язано. Ці результати потребують узагальнення та систематизації.

1. Здійснена кваліфікація правової природи Угоди про асоціацію Україна — ЄС дозволяє констатувати унікальність цього міжнародно-правового акта за трьома групами параметрів: (а) обсяг і тематичне охоплення; (б) предмет або якісний зміст; (с) процесуальні особливості розробки, ухвалення та набуття чинності.

Те, що в назві цього комплексного, міжгалузевого міжнародно-правового інструмента присутня конструкція *Association Agreement* — *Угода про асоціацію*, дозволяє визнати його *актом принципової згоди на певні взаємні дії сторін*, який має переважно концептуальний, інтерпретаційний характер і встановлює як загальну телеологію асоціації України з ЄС, так і цілепокладення в окремих сферах зближення [1].

Така природа Угоди про асоціацію потребує додаткового уточнення її змісту, що частково реалізується через внесення численних додатків до основного змісту угоди, а також передбачає ухвалення додаткових конкретизуючих договорів та протоколів.

2. Важливими особливостями інтерпретаційного супроводження Угоди про асоціацію Україна — ЄС є те, що в цьому процесі

існують два різних види інтерпретації — тлумачення норм права і тлумачення юридичних фактів. Для з'ясування процесу реалізації Угоди, який є об'єктом усіх подальших розділів монографії, провідним є саме другий вид інтерпретації.

Особливим різновидом тлумачення юридичних фактів є інтерпретація міжнародно-правових договорів та угод. Для їх з'ясування, роз'яснення та трактування необхідно передусім виходити з універсальних положень загальноправової теорії договорів (контрактів). Однак як міжнародно-правовий акт Угода про асоціацію потребує застосування специфічних підходів, які за результатами аналізу, здійсненого у першому розділі, об'єднані у три групи: (а) Угода про асоціацію має розглядатися у нормативно-правовому контексті через паралельне тлумачення норм міжнародного права, якими цей акт регулюється; (б) інтерпретація Угоди повинна здійснюватися у відповідності з її змістом, об'єктом і метою, зафіксованими в договірному тексті, який включає всі частини договору, у тому числі преамбулу і додатки та додаткові угоди, а також, якщо це необхідно, усі факти її підготовки, укладення та виконання; (с) пріоритет тлумачення Угоди про асоціацію належить його учасникам, що може виступати засобом її вдосконалення.

3. За результатами здійсненого аналізу доктринальних джерел було виявлено основні принципи, які мають бути застосовані до тлумачення змісту Угоди про асоціацію та її виконання. Серед цих засад основними є:

- Загальноправові інтерпретаційні принципи розумності, справедливості та добросовісності;

- Принцип пропорційності та забезпечення рівноваги інтересів;

- Принципи дотримання прецеденту та динамічного тлумачення,

- Принцип урахування під час інтерпретації загальновизнаних міжнародних стандартів і принципів міжнародного права;

- Принцип автономного (цільового) тлумачення міжнародних конвенцій;

- Принцип забезпечення необхідної свободи національного розсуду.

4. Система джерел правил інтерпретації Угоди про асоціацію складається з двох частин: (1) *Загальної*: Віденська конвенція про

право міжнародних договорів 1969 року (ст. 31–33) [2] та Віденська конвенція про право договорів між державами і міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями 1986 року (ст. 31–33) [3]; (2) *Спеціальної*: до тлумачення окремих складових Угоди застосовуються: (а) щодо частини 2 глави 10 Угоди судова практика Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Союзу; (б) щодо розділу IV Угоди за певними умовами може бути застосована інтерпретаційна практика Органу вирішення спорів СОТ.

Окрім цього, засобами тлумачення окремих складових Угоди є численні відправні норми (дефініції), наведені у багатьох статтях самої Угоди про асоціацію Україна — ЄС.

5. Виявлені прикрі розбіжності між англومовними та україномовними текстами угоди вимагають під час їх інтерпретації звернутися до правил та рекомендацій *євролекту (Eurolect)*, зокрема розроблених у його межах терміносистем *AGROVOC* та *Eurotermbank* [4].

Однак найбільш важливо подолати не змістовні «нестиковки» окремих термінів, а гармонізувати концептуальні засади різномовних варіантів Угоди. Досить важливо звернути увагу не лише на те, що термін *approximation* у тексті Угоди зустрічається втричі частіше за *adaptation*, головне інше — коли йдеться про найсуттєвіші питання наближення певних норм законодавства України до законодавства ЄС — вживається саме *approximation* [5].

Враховуючи, що концепцію зближення (*approximation*) покладено в основу англومовного варіанта тексту Угоди, варто переглянути концепцію адаптації (*adaptation*), яка закріплена в чинному законодавстві України [6]. До цього спонукає уразливість та безнадійна застарілість самої ідеї «пріоритетних сфер адаптації», до яких, до речі, не потрапило цивільне законодавство і зокрема договірне право, а також механічний, формально-начотницький підхід до визначення відповідності законопроектів праву ЄС тощо.

### Список використаних джерел

1. Association Agreement between the European Union and Its Member States, of the One Part, and Ukraine, of the Other Part : [Electronic resource]. — Mode of access : [http://www.europarl.europa.eu/RegData/docs\\_autres\\_institutions/commis](http://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commis)

sion\_europeenne/com/2013/0290/COM\_COM%282013%290290%28PAR2%29\_EN.pdf

2. Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23.05.1969 р. URL. [http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995\\_118&c=1#Card](http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_118&c=1#Card).

3. Венская конвенция о праве договоров между государствами и международными организациями или между международными организациями от 21 марта 1986 года. URL. [zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_a04](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_a04)

4. Чеботарьова А. А. Деякі проблеми перекладу угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2017 № 31 том 3. С. 171–172.

5. Гайдулін О. О. Як порозумітися з Європою? (Досвід інтерпретації тексту Угоди про асоціацію ЄС — Україна). Юридична наука. 2013. № 10. С. 118–126.

6. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : Закон України від 18 березня 2004 р. Відомості Верховної Ради України від 16.07.2004. № 29. Ст. 367.

## **УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ**

**Кравець Н.І.**, старший викладач  
кафедри цивільного та трудового  
права ДВНЗ «Київський національний  
економічний університет імені Вадима  
Гетьмана»

Нині Україна та Європейський Союз (далі — ЄС) мають спільний кордон і як безпосередні сусіди — бажання посилювати свої політичні та економічні взаємозв'язки до поступової інтеграції. Таку інтеграцію неможливо уявити без гармонізації законодавства. Правовою базою для зближення українського законодавства із правом ЄС була Угода про партнерство і співробітництво [1] та Порядок денний асоціації Україна — ЄС [2], що був новим практичним інструментом на заміну Плану дій Україна — ЄС, який